

Міністерство освіти і науки України
Тернопільський національний економічний університет
Кафедра економічної теорії

Міждисциплінарна курсова робота

3

«Економічної теорії»

на тему:

«Холдинги в економіці України: характеристика діяльності та особливості розвитку»

Студентки 2-го курсу МЕНМФ-21 групи

Свистун М.Б.
Науковий керівник:

д.с-г.н., професор Гайда Ю.І.

Національна шкала _____

Кількість балів _____

Оцінка ECTS _____

м. Тернопіль – 2017 р.

План

Вступ

Розділ 1.Холдинг: сутність ,типологія та основи функціонування.

Розділ 2.Аналіз діяльності холдингових компаній в ринковій економіці України.

Розділ 3.Перспективи розвитку холдингових компаній в Україні .

Висновок

Список використаної літератури

Зміст

Вступ.....	4
Розділ I. Холдинг: сутність, типологія та основи функціонування.....	5
Розділ II. Аналіз діяльності холдингових компаній в ринковій економіці України.....	10
Розділ III. Перспективи розвитку холдингових компаній в Україні.....	20
Висновок.....	25
Список використаної літератури.....	26

Вступ

Актуальність теми дослідження. Економіко-правові явища зумовили перехід України до ринкової економіки, які прийшли на зміну адміністративно – командним механізмам і методам управління діяльністю господарюючих суб'єктів .

Найбільш ефективних форм переходу від планових процесів централізації управління до добровільних принципів об'єднання і корпоративної самоорганізації проявив холдинг. Він отримав широке поширення не тільки в найбільших галузях господарювання, але й позитивно зарекомендував себе в малому секторі економіки.

Мета дослідження – розкрити роль холдингів в економіці України, розвиток холдингів в Україні, економічне значення холдингів, як сучасної форми бізнесу, а також теоретичних аспектів діяльності корпоративних структур . Їх можливості у підвищенні ефективності окремих одиниць бізнесу.

Об'єктом дослідження - холдинг компанія, яка володіє контрольними пакетами акцій інших підприємств та здійснює щодо них функції контролю і управління.

Предметом наукового дослідження є холдингова структура.

Стан дослідження. Особливостям розвитку холдингових компаній присвячені праці українських і зарубіжних науковців , саме Грузинова В. П, Дж. Стрикленда , А.А. Томпсона.

Для розкриття даної теми були визначено такі завдання:

- Дізнатись правове становище холдингових компаній за законодавством України;
- З'ясувати поняття холдингової компанії, здійснити класифікацію її основних ознак, дослідити особливості механізму управління в холдинговій групі.

Розділ I. Холдинг: суть, типологія та основи функціонування

Холдинг – це компанія-власник, статутний капітал якої утворюють контрольні пакети акцій підприємств, які входять до неї. Такі підприємства називаються дочірніми. Формування холдинг компаній відбувається ринковим шляхом. Таким чином компанія скуповує акції інших підприємств і створює свій статутний акціонерний капітал. Холдинги характеризуються високим рівнем організації акціонерного капіталу. Враховуючи пряме злиття і втрату самостійності різних за профілем діяльності підприємств, вдається налагодити функціональну взаємодію капіталів. У складі холдингу вирішуються такі народногосподарські проблеми, які одному окремо взятому підприємству не під силу, а саме розробка і створення складних технічних проблем, освоєння високих технологій, створення нових виробничих потужностей, отримання значних кредитів під певні програми.

Добре організований холдинг проводить узгоджену єдину для всіх його учасників науково-технічну й економічну політику. Також холдинг надає дочірнім підприємствам широку самостійність у виробничо–господарській діяльності. Тому дочірні підприємства несуть відповідальність за результати своєї діяльності за усіма напрямками роботи [1,с.156].

Холдинг-це одна з форм монополістичних об'єднань, а тому існує законодавчо встановлений ряд обмежень та процедура при його створенні. Економісти виділяють такі види холдингів:

- чистий холдинг (фінансовий), створений з метою фінансового контролю та управління;
- змішаний холдинг, здійснює певну підприємницьку діяльність (промисловість, транспорт, торгівля, кредитно-фінансова діяльність).

Типові змішані холдинги, як материнські компанії сучасних промислових концернів, являють собою багатогалузеві об'єднання організаційно пов'язаних між собою підприємств. Також у змішаному холдингу головна компанія, навіть не володіючи контрольним пакетом акцій, сильно впливає на роботу дочірніх підприємств через встановлення цін, тарифів на послуги

та продукцію, а також використовуючи різноманітні адміністративні та економічні фактори.

Однак останнім часом збільшилось число чистих холдингів, які об'єднують в собі фінансові інститути, такі як банки, страхові компанії та інші фірми. Чистий холдинг створюється з метою фінансового контролю і управління щодо дочірніх підприємств (рис. 1.1). Чисті холдинги мають цілу низку функціональних відмінностей від інших фінансових інститутів, наприклад, інвестиційних компаній та фондів. Так холдинги, на відміну від банків можуть здійснювати прямі, дольові інвестиції у підприємства (промислові, торговельні, будівельні та інші). Маючи відповідні ліцензії холдинги можуть займатися відповідною кредитно-фінансовою діяльністю.

Рис.1.1 Структура холдингової компанії

Холдинги не обмежуються інвестиціями в акції тих чи інших підприємств, а намагаються заволодіти його контрольними пакетами, таким чином здійснювати управлінські функції.

Суттєвою відмінністю фінансового холдингу від інших фінансових інститутів є здійснення ним особливої інвестиційної стратегії, метою якої є встановлення контролю над існуючими або новими фірмами, які входять до його кола інтересів.

До основних типів холдингових компаній входять:

- холдинги, які створені на основі об'єднання промислових підприємств;
- конгломерати, що формуються поглинанням підприємств різноманітної комерційної та виробничої діяльності;
- банківські холдинги;
- холдинги в системі фондів.

Найкраще визначає поняття «конгломерату» Грузинов В. П. [1, с. 96]. На його думку, конгломерат це одна з форм монополії, в якій під фінансовим контролем зосереджені компанії, які працюють в різних, технологічно не пов'язаних між собою, галузях. Зазвичай, конгломерати належать одній фірмі і випускають на декількох стадіях виробництва різні неконкурентні товари або працюють на ринках, які не перетинаються. При цьому такі підприємства мають широку автономію економічної діяльності управління. Конгломерати за своєю структурою є нестійкими, вони або утворюють концерни, або розпадаються.

Банківські холдинг-компанії – це група компаній, що керують контрольними пакетами акцій одного або декількох банків.

Особливістю холдингів є те, що вони можуть розширювати свою діяльність, розвивати ділові зв'язки, одержувати кредитні, податкові та інші переваги, здійснювати єдину виробничу-технологічну, збутову та інвестиційну політику в межах усієї холдингової компанії.

Холдингова компанія може мати різні цілі – проведення торгових операцій, розвиток зовнішньо економічної діяльності, збільшення інвестицій, покращення роботи виробничих та інвестиційних програм.

Головна спрямованість, яка характеризує будь яку холдингову компанію (незалежно від її конкретних цілей) – здійснення контрольних, фінансово-кредитних, управлінських функцій щодо контрольних пакетів акцій дочірніх підприємств, якими вона володіє [3,с.99].

Зазвичай найбільш важливими мотивами створення холдингових компаній у країнах із розвинутою економікою є :

- отримання контролю над підприємствами;
- можливість концентрації капіталів, вільне їх переливання на основі інвестиційного процесу;
- консолідація діяльності групи підприємств з метою зменшення податкових платежів. Це досягається шляхом укладення угод між підприємствами, відповідно до яких їх прибутки чи збитки переводяться безпосередньо до холдингової компанії, що дозволяє холдингу враховувати збитки одного підприємства та прибутки іншого для сплати податку з решти частини прибутку;
- можливість диверсифікації виробництва, зниження ризику при виході на ринок;
- розподіл господарських ризиків між різноманітними дочірніми фірмами та проникнення через холдинг в інші сфери виробництва і збуту товарів;
- проведення загальної технічної, економічної, кадрової політики та здійснення контролю за дотриманням спільних інтересів підприємств.

З юридичної точки зору холдинг – це об'єднання з частковою правоздатністю. Підприємства, які перебувають під контролем холдингу не мають юридичної самостійності. Також існує економічна залежність підприємств холдингу. Це проявляється в тому, коли дії учасників

визначаються бажанням керівного підприємства. У сучасній глобальній економіці одне з головних місць займають великі об'єднання підприємств. Вони не лише відіграють важливу роль конкретної держави на міжнародній арені, але і являються учасниками світових ринків, здійснюючи важливий вплив на рух товарно-грошових мас у глобальному масштабі.

Розділ II. Аналіз діяльності холдингових компаній в ринковій економіці України

В Україні почала створюватися економічна база для заснування холдингових компаній у процесі акціонування і приватизації великих державних підприємств і об'єднань. Законодавчим підґрунтям процесу створення холдингових компаній став Указ Президента України «Про холдингові компанії, що створюються в процесі корпоратизації та приватизації» від 19.05.1994 року. Заснування холдингових компаній в Україні розпочалось у 1995 році.

За період 1995-1999 роки було створено біля трьох десятків холдингових компаній та державних акціонерних компаній, а до їх складу було передано держпакети акцій більше 300 підприємств.

Основними умовами до створення ХК в Україні є :

- наявність значної кількості підприємств, які мають багаточисельні зв'язки за «технологічними ланцюгами»;
- потреба у злитті промислового і фінансового капіталу;
- розвиток галузей промисловості, в яких об'єктивною є необхідність у достатньо жорсткому і постійному галузевому контролі;
- нездатність підприємств власними силами організувати процес постачання виробництва і збуту продукції як на зовнішньому, так і на внутрішньому ринках;
- дефіцит інвестиційних ресурсів підприємств на економічному ринку України.

Відповідно до Указу Президента України «Про холдингові компанії, що створюються в процесі корпоратизації та приватизації» основними способами створення холдингових компаній є:

- передання холдинговій компанії контрольних пакетів акцій дочірніх підприємств;

- поглинання одного господарського суб'єкта іншим, шляхом придбання його контрольного пакету акцій.

Також холдингові компанії можуть створюватись і такими шляхами :

- заснування холдингу на базі існуючого підприємства чи існуючого підрозділу;
- формування холдингової компанії на базі колишньої чи існуючої управлінської структури;
- створення холдингової компанії як нового господарського суб'єкта.

Перший варіант має переваги перед двома іншими, тому що у даному випадку немає обмежень на розміри контрольних пакетів акцій дочірніх підприємств, які передаються у статутний фонд холдингової компанії. При цьому роль холдингової компанії буде виконувати одне із підприємств, які складають холдингову групу.

При другому варіанті холдинг перетворюється в орган управління (концерн, корпорація), а залежні йому господарські суб'єкти стають дочірніми підприємствами. Холдингові компанії, створені на базі управління, об'єднують підприємства однієї галузі, які виробляють подібну продукцію, а тому менш стійкі чи менш ефективні, до того ж представляють небезпеку з точки зору монополії ринків.

Третій варіант також має певні особливості. По-перше, підприємства різних галузей об'єднуються в холдингову групу. По-друге, вона виникає як новий суб'єкт, де статутний фонд формується за рахунок акцій дочірніх підприємств.

Найбільша українська багатогалузева холдингова група - приватне акційне товариство «Систем Кепітал Менеджемент» (СКМ) . До складу групи СКМ входять підприємства гірничого, металургійного, енергетичного, машинобудівного, фінансового, телекомунікаційного, медіа й інших секторів економіки. Загалом група СКМ об'єднує в собі 100 компаній.

Холдинг СКМ є професійним інвестором, вона вважається найбільшою фінансово-промисловою групою України. Компанію засновано 15 листопада

2000 року у Донецьку, де зараз розташовано її головний офіс. За обсягом виробництва і обсягом прибутку в складі СКМ основними є підприємства важкої промисловості (табл. 1).

Діяльність групи СКМ сконцентровано в гірничо-металургійних, фінансових і енергетичних сферах бізнесу, а також у телекомунікаціях, медіабізнесі, у нерухомості, роздрібній торгівлі, видобутку глини, торгівлі нафтопродуктами, сільському господарстві, торгівлі медикаментами, машинобудуванні і транспортному бізнесі.

Таблиця 1

Фінансова звітність групи СКМ за 2009-2013 роки, відповідно до Міжнародних стандартів фінансової звітності

Рік	Консолідовані активи (млрд.\$)	Консолідований валовий дохід (млрд.\$)	Консолідований прибуток (млрд.\$)
2009	18.075	15.985	3.000
2010	18.539	8.151	0.283
2011	22.788	12.891	1.299
2012	25.000	9.426	3.230
2013	31.000	23.470	1.757

Джерело: [9]

Згідно фінансової звітності групи за 2014 рік, підготовленої відповідно до Міжнародних стандартів фінансової звітності, консолідований валовий дохід Групи СКМ за 2014 рік склав \$18,457 млрд. Консолідований збиток Групи СКМ за 2014 рік до оподаткування склав -\$1,8 млрд.

Український бізнесмен Рінат Ахметов володіє 100% контрольних акцій

холдингу СКМ. Компанії групи СКМ відіграють важливу роль в економіці України(табл.2).

Ось детальніший список підприємств, в яких СКМ є мажоритарним акціонером та володіє 50 % чи більше відсотками компанії:

- Метінвест Холдинг— компанія, що управляє гірничо-металургійними активами СКМ.
- Corum Group - поставка високотехнологічних комплексних рішень в галузі видобутку, переробки і транспортування корисних копалин.
- ДТЕК — компанія, яка керує енергетичними активами СКМ: видобуток вугілля, збагачення вугілля, генерація електроенергії, трейдингові операції, розвідка та видобуток вуглеводнів та інші.

Фінансові активи СКМ надають компанії :

- Перший Український Міжнародний Банк (ПУМБ).
- Страхова компанія АСКА.
- Страхова компанія АСКА-Життя.
- Укртелеком — оператор фіксованого та мобільного зв'язку.
- Еста Холдинг— компанія, що управляє активами у сфері нерухомості.
- Трансінвест Холдинг.
- HarvEast Holding— компанія, що управляє сільськогосподарськими активами групи СКМ.

Також до групи СКМ входить футбольний клуб «Шахтар».

Таблиця 2

Компанії групи СКМ, які відіграють найважливішу роль в економіці України, 2014 рік

Назва компанії	Галузь	Прибуток(млн..грн.)
Метінвест	Металургія	7705.4
ДТЕК	Енергетика	-7582
Запорозсталь	Металургія	86.7
Укртелеком	Телеком	46.3
Донбассенерго	Енергетика	621.1

Джерело: [6]

З метою підвищення ефективності управління підприємствами в рамках однієї галузі або єдиного ланцюжка створення вартості, в складі групи виділені галузеві холдинги «Метінвест» (гірничо-металургійний сектор), «ДПЕК» (енергетичний сектор), «Фарлеп-Інвест» (телекомунікаційний сектор), «Еста Холдинг» (нерухомість). Надалі планується продовжити формування галузевих холдингів і в інших напрямках бізнесу групи СКМ.

До групи «Метінвест» (гірничо-металургійний сектор) входять 23 українських і зарубіжних підприємства, а також ряд гірничо-збагачувальних комбінатів, об'єднання «Краснодонвугілля», «Авдіївський коксохімічний завод», меткомбінат «Азовсталь», «Єнакіївський металургійний завод», «Харцизький трубний завод», та ін. «Метінвест» представлений в Європі підприємствами "Trametal "(Італія)," Promet Steel "(Болгарія) і "Spartan UK" (Великобританія). Ключовим партнером гірничо-металургійного бізнесу СКМ є - «Смарт-холдинг» російського бізнесмена Вадима Новинського.

До енергетичних компаній, контрольованих ДТЕК (енергетичний сектор), входять : ВАТ «Павлоградвугілля», шахта «Комсомолец Донбасу», ТОВ «Моспінське вуглепереробне підприємство», Зуївська, Курахівська та Луганська теплоелектростанції, що входять до складу компанії ТОВ «Східенерго» .

Фінансові активи групи складають «Перший український міжнародний банк», «Донгорбанк», страхові компанії «АСКА» (працюють на українському ринку з 1990 року, надають весь перелік страхових послуг) і «АСКА-життя». Телекомунікаційну групу формують : «Фарлеп-Оптима Телеком» (надають послуги під єдиним брендом "Vega"), компанія «Астеліт» (оператор мобільного зв'язку «life»).

Проекти СКМ на ринку нерухомості реалізує компанія «Еста Холдинг», яка в тому числі, управляє діяльністю 5- ти зіркових готелів «Донбас-Палас» (Донецьк) і «Опера» (Київ).

Також в групу СКМ входять мережі АЗС «Гефест» і «Паралель», телерадіокомпанія «Україна», видавничий холдинг «Сьогодні Мультимедіа» (газети «Сьогодні», «Донецькіє новини», «Вечерній Донецьк», «Салон Дона і Баса», «Вечерком»), компанія «Український Ритейл» (торгова мережа «Брусниця»), кілька машинобудівних підприємств («Дружківський машзавод», «Горлівський машинобудівник», «Донецькгірмаш», «Донецький енергозавод», «Свердловський машинобудівний завод»).

Особливою гордістю СКМ та її власника Ріната Ахметова являється один з провідних українських футбольних клубів «Шахтар» (Донецьк), неодноразовий переможець чемпіонатів України і регулярний учасник європейських клубних турнірів, а також п'ятизірковий стадіон ФК «Шахтар» - «Донбас Арена».

До складу групи СКМ, зокрема у «Метінвест», у 2009 році увійшла американська вугледобувна компанія United Coal Company (UCC). За оцінками аналітиків сума цієї операції склала більше \$ 1 млрд.

Генеральний директор компанії СКМ Олег Попов у листопаді 2010 року на прес-конференції присвяченій десятиріччю компанії заявив про те, що протягом наступних 10 років компанія планує вкласти у розвиток бізнесу групи СКМ \$ 10 млрд і довести вартість активів групи до \$ 50-100 млрд.

У березні 2011 року СКМ купила 100% акцій банку у групі «Ренесанс Кредит». У 2012 році група збільшила свою частку в найбільшому в країні приватному залізничному операторі "Лемтранс" до 100%. З метою забезпечення стійкого зростання бізнесу СКМ як в Україні, так і за кордоном в 2012 році група відкрила представництво в Лондоні (Великобританія) – дочірня компанія SCM Advisors (UK) Limited. Основним завданням цієї компанії став пошук нових інвестиційних можливостей за межами країни, а також розвиток ділових зв'язків з міжнародним інвестиційним співтовариством.

Підприємства групи СКМ в умовах збройного конфлікту на сході України в 2014-2016 роках весь час перебувають під масовими

артобстрілами, через це деякі з них змушені припиняти на певний час свій робочий процес. Найбільш постраждали від обстрілів Авдіївський коксохімічний завод, Єнакіївський металургійний завод, ДТЕК Луганська ТЕС, ДТЕК Шахта Комсомолець Донбасу.

Також в результаті військового конфлікту СКМ втратила контроль над низкою активів в Криму та Донбасі.

Станом на березень 2015 року на підприємствах групи СКМ, які не розташовані на підконтрольній Україні території в Донецькій і Луганській областях працює понад 70 000 чоловік. Підприємства, які знаходяться за лінією розмежування і над якими група СКМ зберегла контроль, працюють за українським законодавством.

Співробітники активів групи СКМ в зоні конфлікту активно працюють над відновленням підприємств і соціальної інфраструктури постраждалих міст (світло, тепло, вода, зв'язок).

У серпні 2014 року акціонер СКМ Рінат Ахметов прийняв рішення про об'єднання фінансових і людських ресурсів всіх бізнесів Групи СКМ, Благодійного Фонду та ФК «Шахтар» в рамках Гуманітарної допомоги Штабу Ріната Ахметова. Завдання Штабу стало надання допомоги найбільш незахищеним жителям Донбасу, які постраждали в результаті військових дій. Гуманітарний штаб – особиста ініціатива Ріната Ахметова, головною метою якої є допомога населенню під час війни. За час конфлікту Штаб став найбільшою гуманітарною місією, яка працює на Сході України.

Підсумки роботи за 2016 рік:

- Надано продуктивних наборів для дорослих – 4 287 759, адресний довіз продуктів тяжкохворим пенсіонерам та інвалідам – 23 402 наборів. видано дитячих продуктивних наборів – 368 211.
- Надали допомогу для скланиних операцій та лікування – 2666 осіб, реабілітації важкохворих-поранених дітей – 58, надано дітям ліки – 1525 наборів.
- Створення літнього табору для дітей «Мирне літо – дітям Донбасу».

Також варто виділити сучасний мультимедійний холдинг - Медіа Холдинг Вести Україна. Українська щоденна російськомовна газета, перший номер, який вийшов 14 травня 2013 року. У великих містах України газета розповсюджується безкоштовно. В інших регіонах діє платна підписка.

Сучасний мультимедіа холдинг динамічно розвивається, включає друковані, телевізійні, радіо- та Internet-ресурси. Завдяки якості та актуальності контенту, гостроті тем та оперативності подачі інформації, медіапродукти холдингу займають перші позиції в своїх рядах. Професійна, креативна команда і постійний моніторинг світових інновацій та медіатрендів — ключовий принцип успіху Холдингу на ринку. До складу Медіа Холдингу входять: Газета Вести, Радіо Вести, телеканал UBR, Internet Sales House Digital Decisions, сайти vesti-ukr.com та ubr.ua. Аудиторія Холдингу: порядку 5 млн чоловік в місяць.

Стратегічне і оперативне управління Медіа Холдингом Вести Україна здійснює Рада Директорів - колегіальний виконавський орган, який володіє повноваженнями для управління всіма активами Холдингу.

Щоденна безкоштовна газета займає лідируючі позиції на ринку друкованої преси. Сьогодні Вести — найпопулярніший ранковий друкований канал комунікації, який задовольняє інформаційні потреби кожного читача. Контент видання — актуальні і гострі теми, яскрава і пізнавальна інфографіка, цікаві фотопроєкти і соціальні спецпроєкти. У великих містах газета поширюється в місцях продажу преси, а також безкоштовно в найбільш жвавих локаціях: в метро, на транспортних розв'язках, зупинках громадського транспорту, в торгівельних і бізнес-центрах.

«Vesti-ukr.com» - новинний мультимедійний ресурс ,займає перші позиції в рейтингах за кількістю відвідувачів серед ЗМІ : 994 729 відвідувачів в місяць , більше 10 млн переглядів сторінок в місяць .

«Радіо Вести» - займає друге місце за охоптом забезпеченої аудиторії стрше 35 років в Києві (серед радіостанцій всіх форматів).

«UBR.ua» - сучасний український бізнес – ресурс. Отримує 823 777 тис. унікальних відвідувачів в місяць, 7,1 млн переглядів сторінок в місяць.

«Digital Decisions» - один із найбільших Sales House на ринку internet-реклами. Можливості DD дозволяють охопити більше 30 % internet – користувачів України.

Рекламні активи Digital Decisions включають:

- «24 канал» ;
- «Zaxid.net» ;
- «24 радіо»;
- « Gazeta.ua».

В рамках своєї комерційної діяльності Digital Decisions надає такі інструменти для рекламодавців:

- Медійна реклама;
- InPage відео реклама;
- реклама на мобільних пристроях;
- тізерна реклама по моделі CPC на сайтах Digital Decision;
- а так само на 20+ сайтах-учасниках тізерній мережі Digital Decisions;
- розміщення PR матеріалів як на сайтах Digital Decisions;
- так і на 100+ сайтах українського сегмента мережі;
- розробка і реалізація крос-медійних спеціальних проєктів;
- комплексне рекламне супроводження клієнтів.

Медіа Холдинг перший мультимедійний національний холдинг України, що створює тренди, цінності і сенси, за які люди готові платити.

«Україна живе не лише в назві Холдингу, але і у всьому, що ми створюємо з любов'ю до неї. Ми створюємо ідеї, цінності і сенси, близькі мільйонам українських сімей, які нас читають, дивляться і чують. Кожної хвилини до

нас стікаються величезні об'єми інформації, і наше завдання — керувати ними на благо України, надихаючи нашу аудиторію пишатися, партнерів — бажати співпраці, а конкурентів — встигати» — Ольга Семченко, голова ради директорів «Вести Україна», український медіа-менеджер і експерт у сфері стратегічних комунікацій[11].

Розділ III. Перспективи розвитку холдингових компаній в Україні

Підхід до залучення іноземних інвесторів шляхом використання можливостей холдингів може застосовуватись на загальнодержавному чи регіональному рівнях в процесі розробки необхідних для регулювання інвестиційної діяльності заходів.

Холдинговою компанією є корпорація, яка володіє пакетом, що дає право голосу акцій іншої корпорації, цього достатньо, щоб мати над нею діловий контроль. Тому основне товариство в холдинговій компанії володіє переважаючою часткою, воно залучається в роботу керівний органу дочірнього підприємства і контролює його діяльність.

Підставою для встановлення економічної залежності може бути не тільки переважна участь основного товариства в статутному капіталі дочірнього, але і наявність договору, який дозволяє основному товариству визначати рішення дочірнього або впливати на рішення залежного товариства. Проте основна причина це здійснення економічного управління, це характеризується особливою стійкістю і охоплює всі сфери управління діяльності дочірньої компанії.

Холдинг - це об'єднання юридичних осіб, які пов'язані між собою відносинами по управлінню головної компанії діяльності інших учасників холдингу на основі права головної компанії визначати рішення, прийняті іншими учасниками. Холдингові відносини можуть виникати при наявності таких умов :

- майновий холдинг – тобто переважна участь головного товариства у капіталі інших юридичних осіб ;
- договірний холдинг - договір щодо заснування холдингу, що підписує головна компанія й учасники холдингу чи договір головної компанії та учасників (засновники, акціонери) інших юридичних осіб);
- можливість керівного органу основного товариства обирати склад чи здійснювати контроль над рішеннями інших юридичних осіб;

- рішення (нормативно-правовий акт щодо заснування холдингу), яке прийняв у рамках його повноважень власник майна унітарного підприємства, у разі, якщо всі учасники холдингу – унітарні підприємства (майновий холдинг).

Здійснюючи аналіз холдингів, варто брати до уваги перспективи розвитку, які має її материнська (головна) фірма та холдингова група (система), яка охоплює і головне, і дочірні підприємства. Останні також можуть зв'язуватись спільним володінням пакетом акцій (капіталом).

Життєздатність та чисельність холдингових компаній у країнах з розвинутою ринковою економікою пов'язані з рядом переваг цієї форми організації бізнесу, використання яких істотно знижує ступінь ризику діяльності холдингів у порівнянні з окремими компаніями.

У країнах з перехідною економікою в час реформування економіки створення холдингу допомагає вирішити як внутрішньо-організаційні, так і певні загальнодержавні завдання, що характерні цим країнам:

- Можливість здійснювати концентрацію науково-технічного потенціалу.
- Встановлення та зміцнення зв'язків, кооперація.
- Скоординована діяльність всіх сфер економіки та їх фінансова стабільність.
- Інтегрування економіки держави у світове господарство.

В Україні процес створення холдингової групи є досить особливим, він є спільним для низки європейських країн колишнього соціалістичного табору, і має свої відмінності від механізмів розвинутих держав. Заснування перших холдингових груп в Україні та інших країнах пострадянського простору здійснювалось через реорганізацію таких органів, як відомства та головками. Акціонування підприємств велось таким чином: об'єднувались контрольні пакети і передавались до центру - материнської компанії.

Інвестиційна діяльність холдингової компанії ведеться базуючись на державному регулюванні та заходах, що, зокрема, пов'язані з іноземним

капіталом. Має місце той факт, що такі заходи держрегулювання в країнах СНД не були послідовними. Так не відбулось припливу іноземних інвестицій в Україні завдяки відмові від жорсткого управління економічною діяльністю на міжнародній арені та заснуванню спільних підприємств, отриманню ними пільг на початковому етапі реформ. Сучасний етап реформування в Україні характеризується скасуванням таких пільг.

В інших постсоціалістичних країнах однією із рис державного регулювання іноземних інвестицій є підтримка провідних економічних галузей, наданням їм пільгових умов та контроль ефективності іноземних інвестицій в умовах створення сприятливо для їх розширення середовища.

У процесі здійснення реформ економіки варто брати до уваги досвід інших країн, в яких вже відбулись початкові стадії ринкового реформування. Зокрема, угорські науковці у свій час запропонували неординарне вирішення питання залучення іноземних інвестицій в економіку держави через холдинги та ті можливості, які вони надають, як "інкубатори нових підприємств". Був запропонований конкретний механізм взаємодії холдингових компаній та іноземних інвесторів в Україні. Холдингові компанії здатні виконувати функції своєрідного підприємства щодо утворення дочірніх фірм та їхньої продажі іноземним інвесторам, що розглядається як метод залучення іноземних інвестицій в національну економіку.

Дослідження провідних науковців Заходу наводять низку рекомендацій для здійснення успішної торгівлі підприємствами:

- Зосередження дій у тій галузі, де функціонують компанії та покупці.
- Зосередження дій у сфері фінансів.
- Зосередження дій на надрегіональних, першочергових бізнес-елементах.
- Придбання "ноу-хау", які переходять у власність покупця в результаті купівлі компанії.
- Скерування інвестицій в придбану компанію.

Схема купівлі підприємства:

1. Обрання стратегічного плану та здійснення пошуку потенційних партнерів. На цьому етапі визначаються головні цілі, які зможе досягнути компанія, використовуючи злиття (поглинання). Варто виокремлювати такі етапи:

- Створення стратегічно важливих альтернатив;
- Детальне дослідження компаній, які можна придбати у майбутньому;
- Пошук потенційних партнерів;
- Надання оцінки стану наявних робочих ресурсів;
- Всеохоплююча перевірка обраної компанії, її діяльності;
- Оцінювання можливості для реального підписання такої угоди, а також визначення рівня ризику [2,с.109].

2. Підготовчі заходи перед злиттям (поглинанням). На даному етапі проводиться зустріч представників компаній, здійснюється збір та підготовка повної інформації щодо інвестиційного клімату держави.

3. Інтеграційний процес, що базується на встановленні контактів з управлінням компанії, що є об'єктом поглинання.

4. Перші кроки спільної роботи після завершення злиття чи поглинання.

5. Використання методів управління спільною діяльністю .

На сьогоднішній день для деяких підприємств України процес злиття чи поглинання є одним із найбільш дієвих елементів стратегії щодо розвитку у майбутньому. Сама угода повинна відображати мету та цілі новоутвореної компанії, якими, наприклад, можуть бути захоплення нової галузі чи розширення своєї діяльності. До критеріїв можна віднести такі показники, як ринкова ємність, його стабільність, конкурентне середовище, витрати, технічні умови об'єкту.

Фінансова частина угоди базується на фінансовому стані об'єкта, що підлягає поглинанню чи злиттю шляхом використання послуг, які надає аудиторська фірма. Аудиторська робота до певної міри визначає купівельну

ціну конкретного об'єкта. Особливо важливе значення має процес підготовки усіх потрібних документів (статути, положення, методики тощо).

Висновок

Холдингом називається компанія, яка володіє контрольними пакетами акцій інших підприємств з метою здійснення функцій контролю і управління. На світовому ринку холдингові компанії позиціонують себе перш за все як фінансові центри, де навколо них об'єднуються окремі компанії, які при цьому не втрачають своєї комерційної самостійності.

Основним завданням холдингу вважається концентрація фінансових, кадрових і технічних ресурсів, також розпізнавання нових ринків, конструктивно-технологічне забезпечення.

Останнім часом збільшилась мотивація підприємств до входження у холдингові групи. В більшості випадків підприємств приваблює перспектива отримати необхідну підтримку, ресурси на поповнення оборотних коштів і технічне переналаштування виробництва, налагодження технічних і господарських зв'язків, а також освоєння довгострокових і перспективних інвестиційних проектів.

Одні з основних моделей створення та розвитку холдингових компаній:

- Утворення шляхом виділення з великих компаній - дочірні компанії, контрольні пакети акцій яких будуть у власності головної компанії;
- утворення шляхом купівлі компанією пакета акцій інших компаній, що стають дочірніми відносно до неї;
- утворення нових компаній, як із початку отримують право верховенства в інших компаніях.

Холдингові компанії повинні один раз на рік публікувати у засобах масової інформації відомості про свої баланси, прибутки і збитки, а також про належні їм частки (акції, паї) інших підприємств за формою, встановленою Міністерством фінансів України та Антимонопольним комітетом України.

Список використаної літератури

1. Дочерние компании, филиалы, холдинги. Профессиональные методики. Регламенты и инструкции. Учет в холдинге [Текст] / В.П. Грузинов – [5-е изд., дополн. и перераб.]. – М. : Глобус, 2005. – 224 с .
2. Організаційний розвиток підприємства [Текст] : навч. посіб. / В. І. Тоцький, В. В. Лаврененко. – К. : КНЕУ, 2005. – 247 с.
3. Холдинги: правовое регулирование и корпоративное управление [Текст] : научно-практ. изд. / И. С. Шиткина. – М. : Волтерс Клувер, 2008. – 648 с .
4. Систем Кепітал Менеджмент [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.scm.com.ua/uk/>
5. Соціальний отчет. Метінвест [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.scm.com.ua/m/documents/Social_Report_Metinvest_3_Medium_1.pdf
6. 200 найбільших компаній [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://forbes.net.ua/ua/ratings/2>
7. Імперія Ахметова хитається, але ще не падає. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.dw.com/uk/імперія-ахметова-хитається-але-ще-не-падає/a-37807995>
8. Систем Кэпитал Менеджмент. Финансово-промышленная группа [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://lb.ua/file/company/3459_sistem_kepital_menedzhment.html
9. Особливості створення та функціонування холдингових компаній в сучасних умовах [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://msd.in.ua/osoblivosti-stvorenniya-ta-funkcionuvannya-xoldingovix-kompanij-v-suchasnix-umovax/>
10. Допоможемо. Гуманітарний фонд Рината Ахетова [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.fdu.org.ua/ua/news/26691>
11. Медіа Холдинг. Vesti Ukraine. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://vestiukraine.com.ua/holding/about.html>

12. Інтернет журнал «UBR.UA» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ubr.ua/>

13. Радіо Вести . [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://radio.vesti-ukr.com/>